

Сто седамдесет пет година војне ветеринарске службе

ИСТОРИЈА ИСПУЊЕНА РАДОМ, ИЗАЗОВИМА И ОДГОВОРНОШЋУ

Војна ветеринарска служба бројчано је релативно мала, али задаци које извршавају њени припадници захтевају висок ниво стручности, одговорности, обучености и професионалне посвећености. Захваљујући преданом раду ветеринарског кадра, његовом знању и искуству, као и спремности да одговори на различите захтеве службе, војна ветеринарска служба је током дуге историје очувала своју улогу и значај.

Пише Мира ШВЕДИЋ
Фото: Горан Станковић и архива ветеринарске службе

Војна ветеринарска служба ове године обележава велики јубилеј – 175 година постојања. Настала је далеке 1851. и од тада до данас постоји и делује у континуитету. Мало је служби у Војсци Србије које могу да се похвале тако дугом и богатом историјом, која сведочи о славној традицији, континуитету стручног рада и посвећености генерација које су својим знањем, искуством и пожртвованошћу допринеле њеном развоју и јачању.

Током деценија мењала се војна ветеринарска служба и ветеринарски кадар, њен статус и организација – од марвених лекара постали су ветеринари, од одељења настала је управа, па поново одељење. Служба је убрзо након оснивања добила прву организацијско-формацијску структуру, а двадесетих година прошлога века стекла је статус самосталне струке. Мењале су се и надлежности и делокруг рада – уведена је у војску као служба ради лечења товарних, вучних и јахаћих грла коња, као и друге вучне стоке, и контроле хране. Од осамдесетих година 20. века тежиште њеног рада постепено се помера на контролу безбедности и квалитета хране, а здравствена заштита животиња и праћење стања заразних болести животиња на територији Србије и даље је међу приоритетним задацима војне ветеринарске службе.

Дуго је војна ветеринарска служба била формацијски везана за санитет, али је деловала и самостално – најпре као Ветеринарско одељење након завршетка Другог светског рата, а убрзо потом и као Ветеринарска управа.

Организацијско-формацијским променама из 2005. године концепт позадинског обезбеђења замењен је концептом логистичке подршке, а санитет и ветерина обједињени су у оквиру функције војног здравства. Укинуте су Санитетска и Ветеринарска управа и формирана је Управа за војно здравство у саставу Министарства одбране. У оквиру Управе постоји Одељење за ветеринарску заштиту као највиши управни и стручни орган војне ветеринарске службе надлежан за послове и задатке из области ветеринарске делатности.



Бригадни генерал др сци. вет. мед. Радивоје Анђелковић



Начелник војне ветеринарске службе пуковник др сци. вет. мед. Бранислав Стојановић

Током свих тих година војна ветеринарска служба имала је значајно место у систему одбране и била је и остала чврст ослонац Војске Србије. Актуелну причу о тој служби, која је од свог оснивања била и камен-темељац и покретач целокупне ветеринарске делатности у Србији, сазнали смо из разговора са бригадним генералом др сци. вет. мед. Радивојем Анђелковићем, који је једно време био на челу војне ветеринарске службе, и садашњим начелником војне ветеринарске службе пуковником др сци. вет. мед. Бранимиром Стојановићем.

ИСТОРИЈАТ И ОРГАНИЗАЦИЈА СЛУЖБЕ

У подсећању на протекле деценије рада морамо поменути неке значајне године и људе. Према историјским подацима које наводи бригадни генерал др сци. вет. мед. Радивоје Анђелковић, указом кнеза Александра Карађорђевића 1. новембра 1851. године, односно 13. новембра по новом календару, постављен је за првог „лекара марвеног" Јован Теодоровић из Новог Сада, који је 1825. године завршио ветеринарску школу у Пешти. Тај догађај представљао је важну прекретницу и био је почетак развоја организоване ветеринарске делатности у војсци.

Међутим, међу првим Србима који су се бавили ветеринарском медицином спомиње се Јован Петровић Ковач. Он је по професији био поткивач и активно је помагао Карађорђу и Милошу Обреновићу током борби са Турцима. Његов син Живко школован је у Бечу и 13 година се бавио лечењем животиња и поткивачким занатом, али га је животни пут одвео другим правцем – сликарству.

ПОТКИВАЧКА ШКОЛА



Поткивачка школа, која је била мотор развоја ветерине у српској војсци, основана је у Београду 1866, а 1881. прераста у Ветеринарску школу. У међувремену се укида два пута. Доласком Првог светског рата гаси се и крај је обнавља 1922. Потом се она сели у Загреб. Након тога затвара се 1936. године и 1. септембра 1937. се поново отвара у Београду. Избијањем Априлског рата 1941. поново престаје с радом.

ПСИ ВЕЗИСТИ

Поред голубова за преношење порука у рату коришћени су и пси. У Центру ветеринарске службе чува се један примерак кутијице коју су носили на оковратнику. То је туба која има чеп са две стране, а са обе стране се налази по једна алка, помоћу којих се качила на оковратник пса. Пси су тада примарно коришћени за везу.



Према речима генерала Анђелковића, даљи развој војне ветеринарске службе уско је везан са формирањем српске државе и војске, која је требало да учврсти и брани њену државност. Прва стална марвена болница српске војске, под називом „шпиталь коњски", основана је крајем 1851. године у Топчидерском гарнизону. Војна ветеринарска служба је *Законом о устројству војске* из 1860. године први пут добила своју организацијско-формацијску структуру. Због хроничног недостатка стручног кадра, а по угледу на Аустрију, Немачку и Русију, у Београду је



10. фебруара 1866. формирана Поткивачка школа, која је била под Командом артиљерије Министарства војног. *Законом о устројству војске* из 1886. школа мења назив у Ветеринарску школу, а у њој се паралелно одржавају поткивачки и ветеринарски курсеви. Кадар који је завршавао ову школу није могао да попуни недостатак високообразованог ветеринарског кадра, па су они били међу првима које је Србија слала у иностранство на даље школовање.

Ветеринарска служба преживела је голготу Првог светског рата, у коме су губици стоке били огромни, скоро да је преполовљено њихово бројно стање.

Одмах по формирању Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у војсци се увидео недостатак поткивача. Због тога је 6. августа 1922. донета Уредба о устројству Војно-поткивачке школе. Школа је била привремено у саставу Сталне марвене болнице Дунавске дивизијске области у Београду. Након тога, у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца војна ветеринарска служба добила је статус самосталне струке *Законом о устројству војске и морнарице* из 1923. године. Њени тадашњи главни задаци били су збрињавање коњичких јединица, борба против сточних заразних болести, заштита људи од тровања храном. Ветеринари су били ангажовани и на пословима ветеринарске инспекције и на пријему намирница животињског порекла (НЖП) у индустрији меса.

Генерал Анђелковић истиче да је на почетку Другог светског рата велики део војног ветеринарског кадра прешао у састав партизанских јединица. Од 1944. године одлуком ВШ НОВ ПОЈ ветеринарска служба налази се у саставу санитетске службе, а наредне године, на предлог генерал-мајора др Гојка Николиша, тадашњег начелника санитета, почело је са радом самостално Ветеринарско одељење (1948. преименовано у Ветеринарску управу МНО). За његовог начелника постављен је мајор др Рудолф Реде.

Генерал Анђелковић истиче и да је од 1954. до 1961. служба пружала помоћ Бурми око формирања војне ветеринарске службе и у школовању ветеринарског кадра.

Припадници те службе активно су учествовали и у ратним дејствима, закључно са НАТО бомбардовањем 1999. године.

– Када погледамо историјат војне ветеринарске службе током 19. и 20. века можемо видети да ове 2026. године имамо разлога да се присетимо више догађаја који заслужују да буду поменути. Јован Теодоровић је 1851. године постављен за првог војног ветеринара у српској војсци, а ове године уједно прослављамо и 220 година од његовог рођења. Јован Гец рођен је пре 210 година, 1816. године, а познат је као аутор „Хипологије", прве књиге из области ветерине на српском језику, и професор хипологије у Артиљеријској школи, која је касније преименована

у Војну академију. Интересантна историјска личност био је и Тодор Петрашковић, који је рођен пре 190 година, 1836. године у Панчеву. Једно време био је главни марвени лекар, а током живота постао је и почасни члан Српског лекарског друштва. Значајно је његово ангажовање око просвећивања народа везано за антракс – црни пришт и подршке коју је пружио Лују Пастеру да његова открића буду широко прихваћена у медицини – истиче бригадни генерал Анђелковић.

Додаје да се ове године обележава и 160 година од оснивања Поткивачке школе у Београду, прве ветеринарске школе у Србији која је била под Командом артиљерије Министарства војног, али и јубиларних 90 година постојања Факултета ветеринарске медицине у Београду, основаног 1936. године.

– Међу оснивачима и првим професорима било је доста војних ветеринара. То су професори Владета Симић, Станислав Валента, Милан Јоцковић и Драгутин Ерцеговац. Међу првим докторатима одбрањеним на Ветеринарском факултету (1940) у Београду био је и докторат поручника Марка Сеферовића, који је након Другог светског рата наставио професионалну војну службу – рекао је на крају историјског прегледа генерал Анђелковић.

НАМЕНСКЕ ЈЕДИНИЦЕ ВОЈНЕ ВЕТЕРИНАРСКЕ СЛУЖБЕ

Данас послове ветеринарске делатности обављају две наменске јединице: Центар ветеринарске службе у Београду и Центар за обуку паса у Нишу. Поред њих, ветеринарском делатношћу баве се и ветеринарски органи који се налазе у организационим јединицама Управе за војно здравство МО, на стратегијском и оперативном нивоу Генералштаба Војске Србије, као и у јединицама Војске Србије на нивоу бригада и логистичких батаљона.

Центар ветеринарске службе формиран је 1. новембра 1947. у Љубљани, под називом Ветеринарски школски центар, а онда је премештен у Сарајево. У њему је школован високообразовани кадар – дипломирани ветеринари, који су после завршетка факултета долазили на одслужење војног рока. Након избијања сукоба на простору бивше Југославије 1991. године Центар је најпре премештен у Кикинду, а потом у Београд, где се налази и данас.

– Основни задатак Центра јесте обука и усавршавање припадника ветеринарске службе и других логистичких служби. Оспособљавање се реализује кроз различите облике стручног усавршавања, укључујући семинаре и курсеве из области епизоотиологије; здравствене заштите животиња; безбедности и квалитета хране; држања, узгоја и репродукције лабораторијских и експерименталних животиња; биосигурносних мера; дезинфекције, дезинсекције и дератизације (ДДД); ветеринарске патологије и ратне хирургије. Посебна пажња посвећује се улози и значају ветеринарске службе у ванредним ситуацијама, као и оспособљавању кадра за обављање почетних дужности у ветеринарској служби – истиче начелник војне ветеринарске службе пуковник др сци. вет. мед. Бранислав Стојановић.

Наводи да је један од тежишних задатака Центра и држање, узгој, репродукција и промет лабораторијских и експерименталних животиња које се користе у научноистраживачке сврхе, ради унапређења научних сазнања и развоја хумане и ветеринарске медицине. У оквиру одобрених истраживачких поступака обезбеђују се услови за извођење експеримената и биолошких огледа, као и за добијање органа, ткива и биолошких продуката за потребе војноздравствених установа и здравствених установа ван система одбране.

Према речима нашег саговорника, посебно је значајно што се у виваријуму Центра гаји више сојева лабораторијских мишева и пацова и сви су уведени у светску базу података лабораторијских животиња – Rat genome database (RGD) и Mouse genome informatic (MGI), што је био један од предуслова да резултати истраживања на њима буду међународно признати. Сваки сој ових животиња добио је свој идентификациони и онтолошки број (место одакле потиче). За њихову регистрацију посебно је заслужан Вељко Савић, специјалиста доктор ветеринарске медицине. Од момента регистрације животиња повећана је заинтересованост научних институција и стручњака за њихово коришћење.

Рад са животињама одвија се у складу са *Законом о ветеринарству* Републике Србије и *Законом о добробити животиња* и свака процедура и експеримент на животињама спроводе се након добијања одобрења надлежне Етичке комисије.

Од прошле године је у саставу Центра ветеринарске службе и Ергела „Карађорђево”, која је одлуком Владе Републике Србије проглашена ергелом од националног значаја у области коњарства и коњичког спорта. У њој се узгајају коњи раса липицанер, нонијус, енглески и арапски пунокрвњак. Они су део традиције и историјског наслеђа, а користе се и у церемонијалне и репрезентативне сврхе.

Брига о коњима подразумева велику одговорност запослених у Центру, посебно имајући у виду дугу традицију ергеле и историјску и генетску вредност коња. Према речима пуковника Стојановића, посебно су поносни на коње расе нонијус, који се одликују крупном грађом, мирним темпераментом и елегантним изгледом, због чега су погодни за церемонијалне дужности.

– Један од приоритетних задатака ветеринарских органа у ергели јесте спровођење превентивних ветеринарских мера, унапређивање услова држања, исхра-

не и неге коња, као и обезбеђивање свеобухватне ветеринарске заштите и добробити животиња. Та континуирана брига о коњима основ је за очување здравља и квалитета популације, али и за очување генетског наслеђа које ће бити пренето будућим генерацијама. Циљ је да се традиција повеже са савременим стандардима ветеринарске медицине и обезбеди здрава, стабилна и генетски квалитетна популација – истиче пуковник Стојановић.

Друга наменска јединица војне ветеринарске службе јесте Центар за обуку паса у Нишу, чији рад има посебну вредност за Војску Србије. Током година остваривао је запажене резултате и добио бројна признања.

– Захваљујући дугогодишњем раду пуковника спец. др вет. Зденка Цвијетића и његових сарадника, Центар је квалитетом обуке паса превазишао националне оквире, уз тежњу да прерасте у регионални центар за обуку паса – наглашава начелник ветеринарске службе.

БЕЗБЕДНОСТ И КВАЛИТЕТ ХРАНЕ

Војна ветеринарска служба има значајну улогу у све три мисије Војске Србије, а два основна задатка за службу представљају: обезбеђење здравствене безбедности и одговарајућег квалитета хране и здравствена заштита животиња.

Одувек је исхрана војника здравствено безбедном и квалитетном храном била једна од основних предуслова за реализацију задатака војске у миру и рату. Ветеринарска служба представља значајан фактор у остваривању тог циља. Корени те делатности сежу до 1907. године, када су у фабрици конзерви у Станову, надомак Крагујевца, која је била у власништву тада познатог београдског трговца Светозара Стефановића, произведене прве месне конзерве за потребе српске војске.



– Један од најзначајнијих задатака војне ветеринарске службе, некада и данас, јесте контрола производње и квалитативни пријем хране животињског порекла, мешовите хране и хране за животиње намењене потребама Министарства и Војске. У савременим условима војном регулативом утврђена је значајна улога војне ветеринарске службе већ у поступку који претходи закључивању уговора о набавци хране. Она се огледа у контроли испуњености техничко-технолошких и ветеринарско-санитарних услова за производњу хране код понуђача, односно потенцијалних добављача. Укратко, процењује се да ли произвођач испуњава или не услове потребне за производњу хране за потребе МО и ВС – каже пуковник Стојановић и додаје да се након добијања позитивног мишљења ветеринарског органа приступа закључивању уговора између надлежних организационих јединица Министарства одбране и произвођача, односно добављача хране.

Војна ветеринарска служба одговорна је за реализацију закључених уговора. Посебно је важно истаћи да ветеринарски органи контролишу храну на више места и у више фаза – током производње и квалитативног пријема код произвођача, као и приликом квантитативног пријема и промета у војним објектима исхране. На тај начин обезбеђује се континуирани надзор над исправношћу и квалитетом хране која се свакодневно користи у систему одбране.

У надлежности војне ветеринарске службе такође је и ветеринарско-санитарни надзор у објектима исхране у војним доходовним установама. Контроле се спроводе плански и редовно, у објектима исхране отвореног и затвореног типа.

Према наводима пуковника Стојановића, све ове активности имају заједнички циљ – да се припадницима Министарства и Војске обезбеди здравствено безбедна храна одговарајућег квалитета, као и храна за формацијске животиње и животиње на коришћењу, уз истовремену заштиту животне средине и очување оперативне способности Војске Србије.

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ЖИВОТИЊА

Други стални задатак војне ветеринарске службе јесте здравствена заштита формацијских животиња и животиња на коришћењу, као и праћење болести зоонозног карактера, односно болести које се са животиња могу пренети на људе. Корени овог задатка сежу у 19. век, све до потписивања уговора са Аустроугарском око увоза стоке, где су војни ветеринари прегледали стоку и издавали сертификате за извоз. Након тога, у Краљевини Србији се 1908. године издаје Правило о сузбијању сточних зараза, којим је

регулисано да се на сваких четрнаест дана прегледа сва војна стока и издаје о томе уверење.

О здрављу животиња брину сви војни ветеринарски органи, а посебно они који раде у саставу јединица и установа у којима се животиње држе и користе.

Здравствена заштита подразумева спровођење превентивних мера, праћење здравственог стања животиња, правовремено откривање и сузбијање заразних болести, примену одговарајућих дијагностичких и терапијских поступака, обезбеђивање услова за правилну исхрану, држање и негу, као и набавку неопходних средстава и опреме за здравствену заштиту животиња.

Набавку вакцина, лекова, брзих тестова, опреме за ветеринарске амбуланте и другог материјала за потребе здравствене заштите животиња реализује Управа за војно здравство МО. Такође, врши се и набавка средстава за обуку војнослужбених паса, као и опреме за њихову негу и држање. Да би се наведене набавке реализовале на најквалитетнији начин, потребно је да се прате достигнућа у овим областима и предлаже корисницима употреба савременијих и ефикаснијих средстава.

За ефикасно спровођење превентивних и терапијских мера, очување здравља животиња и спречавање појаве и ширења заразних болести неопходни су благовремено планирање и обезбеђивање потребних средстава.

– Управа за војно здравство МО, као тактички и технички носилац за приплодне псе, реализује у сарадњи са Управом за логистику (J-4), Командом за обуку и Центром за обуку паса шестомесечне узгојне смотре на којима се врши одабир приплодних паса у Центру за обуку паса. Од 2024. године промењен је комплетан запат немачких овчара (најзаступљеније расе војнослужбених паса у МО и ВС) и уведене су у узгој и употребу искључиво радне линије те расе, које су много квалитетнијих радних карактеристика и много бољег здравственог стања. Такође, одржава се и традиционално добар узгој шарпланинског овчара, а пси те расе и данас имају запажене резултате на кинолошким манифестацијама у земљи – истиче пуковник Стојановић.

Поред здравствене заштите формацијских и животиња на коришћењу, припадници војне ветеринарске службе баве се и здравственом заштитом дивљачи у шумским газдинствима и ловиштима Министарства одбране и Војске Србије. Они збрињавају: јелене, срне, муфлоне и дивље свиње. Наведена служба међу првима је у Републици Србији својим ангажовањем ставила под контролу опасну паразитарну болест коју изазива велики амерички метиљ (Fascioloides magna) у једном војном ловишту. Она поред више врста дивљачи може угрозити живот и здравље и неких домаћих животињских врста, као што су овце и козе.

ШКОЛОВАЊЕ ВЕТЕРИНАРСКОГ КАДРА

Велика пажња поклања се обуци и школовању официра и подофицира ветеринарске службе. Центар ветеринарске службе у Београду и Центар за обуку паса у Нишу носиоци су курсева и обука официра, подофицира, цивилних лица и војника по уговору из области војне ветеринарске медицине. Официри ветеринарске службе упућују се на последипломске студије на Факултет ветеринарске медицине у Београду и Департман за ветеринарску медицину у Новом Саду.

– Бавећи се научноистраживачким радом, наш тим експерата испитује утицај паразита Alaria alata код дивљих свиња у ловиштима на територији Републике. Пројекат је први такве врсте у нашој земљи, а значајан је с обзиром на то да и људи могу да се заразе том болешћу уколико конзумирају недовољно термички обрађено месо дивљих свиња, жаба и пужева. О тим болестима дивљачи приказани су и бројни стручни радови на домаћим и међународним скуповима – каже пуковник Стојановић.

Он истиче да ветеринарска служба обавља важне задатке везане за дивљач. Она планира адекватну исхрану и појење, контролише квалитет хране и воде, зоохигијенске услове у објектима за смештај, врши обдукцију лешева ради утврђивања узрока угинућа, прегледа месо ради оцене условности за људску исхрану и друго. Такође, бави се здравственим надзором и других животиња у ловиштима, чији здравствени статус може да се одрази на здравље економских животиња у ловишту, али и на здравље људи. Између осталог, шаље узорке лисица и шакала ради испитивања на присуство веома опасне болести беснила.

Надлежни војни ветеринар узима узораке од дивљих свиња и шаље их ради дијагностике трихинелозе (од које могу да оболе и људи) и афричке куге свиња. Та болест је последњих година веома актуелна, јер може угрозити велики део популације свиња и нанети огромну економску штету.

Планирање, организација и спровођење биосигурносних мера у ловиштима је веома битан задатак, који се редовно реализује како би се спречило уношење или ширење појединих заразних и паразитарних болести дивљачи.

УЧЕШЋЕ У ДРУГОЈ МИСИЈИ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Учешће припадника војне ветеринарске службе у мировним мисијама Уједињених нација представља један од важних задатака службе. Њени припадници били су у претходном периоду ангажовани у мултинационалној операцији УН у Централноафричкој

САРАДЊА

Значајан ослонац у раду службе представља и сарадња са цивилним научним и стручним институцијама, међу којима су Факултет ветеринарске медицине Универзитета у Београду, Научни институт за ветеринарство Србије у Београду, Научни институт за ветеринарство Нови Сад, Институт за хигијену и технологију меса у Београду, Ветеринарски завод Суботица, Специјалистички ветеринарски институти у Србији и друге. На капацитете војне ветеринарске службе рачуна и Управа за ветерину Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Републици (MINUSCA), у оквиру српске војне болнице у Бангију, која је започела са радом 2014. године. У оквиру те болнице радили су у саставу једног од осам модула – модулу превентивне медицине. У његовом саставу налазили су се су доктор хумане или ветеринарске медицине, у својству шефа модула, и два техничара превентивне медицине. Задаци модула били су разноврсни и обухватали су службену контролу објеката исхране и водоснабдевања, контролу спровођења мера заштите од маларије, реализацију дезинфекције, дезинсекције и дератизације, као и едукацију људства о превенцији маларије. Сарађивали су са надлежним службама команде мисије и Пастеровим научним институтом у Бангију, учествовали у организацији вакцинације против ковида 19 и друго.

Од септембра 2014. до децембра 2025. године, када је болница званично престала са радом, у њеном функционисању учествовало је осам доктора ветеринарске медицине из састава војне ветеринарске службе, и то: бригадни генерал др сци. вет. мед. Радивоје Анђелковић, те потпуковници мр Ненад Јовановић, спец. др вет. Мирослав Дедић, Срђан Милентијевић,



Предраг Масловарић, Ненад Тодоров и Зоран Јовановић, те капетан прве класе спец. др вет. Немања Јолић.

Начелник војне ветеринарске службе истиче да су сви они успешно реализовали задатке усмерене на заштиту припадника српског контингента и пацијената болнице и да су, као и остали припадници контингента, одликовани медаљом и плакетом Уједињених нација. Посебна признања добили су и поједини припадници службе. Међу њима су потпуковници Мирослав Дедић, Зоран Јовановић, Предраг Масловарић и капетан прве класе Немања Јолић.

Припадници војне ветеринарске службе дали су допринос и у области стручног и научног рада, представљајући искуства стечена током ангажовања у мировним операцијама на 25. симпозијуму епизоотиолога и епидемиолога у Новом Саду (2023), на XIX конгресу Удружења анестетиста, реаниматора и трансфузиста Србије са међународним учешћем у Врњачкој Бањи (2023), на 25. балканском конгресу војне медицине у Бугарској (2023) и на 27. балканском конгресу војне медицине у Румунији 2026. године.

Према речима нашег саговорника, ангажовање српске војне болнице у ЦАР представљало је значајан допринос мировним напорима Војске Србије ван граница земље и јачању међународне сарадње. У том контексту учешће војне ветеринарске службе потврдило је значај превентивне медицине и њену улогу у заштити здравља припадника оружаних снага у међународним операцијама.

НЕЗАОБИЛАЗНИ И У ТРЕЋОЈ МИСИЈИ ВОЈСКЕ

Војна ветеринарска служба је у више наврата показала спремност, знање и стручност у пружању помоћи током различитих ванредних ситуација. Значајна је помоћ коју су пружили становништву током поплава у селу Јаша Томић 2005. године, као и у Обреновцу и Убу 2014. године на санирању последица непогоде. Њихови задаци обухватали су процену здравствене безбедности хране животињског порекла, утврђивање могућности њене даље употребе и организовање нешкодљивог уклањања неисправне хране. Поред тога, обављани су прегледи и тријажа животиња, одређиване мере карантина и пружани савети о исхрани и лечењу животиња. Остварена је и сарадња са цивилном ветеринарском службом у спровођењу мера дезинфекције, дезинсекције и дератизације на терену. Захваљујући предузетим мерама, на основу доступних података, на угроженом подручју нису забележене епидемије зооноза, нити алиментарне инфекције и токсикозе повезане са употребом хране.

Током 2016. године војни ветеринарски тимови били су ангажовани на територији општине Лесковац

у пружању помоћи цивилној ветеринарској инспекцији, а у тесној координацији са Управом за ветерину Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде. Циљ ангажовања био је спречавање појаве и ширења нодуларног дерматитиса говеда, односно болести кврге коже, која је претила да нанесе велике економске губитке. Примењене мере дале су резултате у кратком року, након чега је заражено подручје проглашено слободним од те болести.

Војни ветеринарски органи имали су значајну улогу и током пандемије ковида 19 2020. и 2021. године. Били су ангажовани на граничном прелазу Батровци, где су пружали помоћ граничној санитарној инспекцији у спровођењу мера за сузбијање и искорењивање болести. Поред тога, обављали су дужности команданата привремених ковид болница у Арени, на Београдском сајму и у Новом Пазару. Својим радом допринели су несметаном функционисању здравственог система у ванредним околностима.

Током 2023. године војни ветеринарски тимови били су ангажовани у Мачванском округу у спровођењу мера Управе за ветерину ради сузбијања афричке куге свиња. Они такође током 2025. и 2026. активно учествују у раду Оперативног штаба за спречавање, сузбијање и искорењивање заразних болести животиња, међу којима су афричка куга свиња, куга малих преживара, болест плавог језика и богиње оваца и коза.

Закључком Владе Републике Србије из 2026. године за чланове Оперативног штаба именовани су, поред министра одбране, бригадни генерал др сци. вет. мед. Радивоје Анђелковић као представник Министарства одбране и пуковник др сци. вет. мед. Бранислав Стојановић, начелник војне ветеринарске службе у Министарству одбране.

Ови примери потврђују да војна ветеринарска служба располаже и знањем и капацитетима који могу значајно да допринесу заштити здравља људи и животиња и пружању помоћи цивилним структурама у ванредним ситуацијама.

ПРИОРИТЕТИ И ИЗАЗОВИ У БУДУЋНОСТИ

Војна ветеринарска служба има широк спектар задатака, чије успешно извршавање захтева континуирано унапређивање кадровских, организационих и материјалних капацитета. Један од највећих изазова јесте подмлађивање кадра како би се обезбедио континуитет у раду и очувала способност службе да одговори на све постављене задатке, потом обука и стручно усавршавање новопримљеног кадра, и преношење знања и искустава са старијих на млађе припаднике службе.

– Један од приоритета јесте и осавремењивање постојећих ветеринарских ратних комплета, увођење нових комплета за мирнодопске потребе и набавка



савремене дијагностичке опреме. Последњих година можемо се похвалити набавком ветеринарске торбе са неопходним лековима, прибором и инструментима, којом су обезбеђени ветеринарски органи у јединицама. Такође, набављен је и комплет за пружање прве помоћи код паса намењен водичима паса. Неопходно је унапредити и средства која се користе у контроли безбедности и квалитета хране. Посебан изазов представља усклађивање нормативног оквира са новим законским прописима и савременим потребама система одбране. У том смислу неопходно је донети нове или допунити постојеће правилнике, приручнике, упутства, инструкције и друга акта којима се уређује рад војне ветеринарске службе, а који ће пратити најновије трендове и њихову примену у пракси – истиче пуковник Стојановић.

Он каже да ће у средишту рада војне ветеринарске службе и убудуће бити два основна задатка: обезбеђивање здравствено безбедне и квалитетне хране за припаднике МО и ВС, као и хране за животиње – здравствена заштита формацијских животиња и животиња на коришћењу. Иако се ти задаци по својој природи разликују, њихово успешно извршавање има заједнички циљ – очување здравља, безбедности и оперативне способности Министарства одбране и Војске Србије.

– Овај велики јубилеј прилика је не само да се осврнемо на богату прошлост већ и да потврдимо опредељеност за очување највреднијих традиција и достигнућа војне ветеринарске службе. Њена будућност почива на знању, стручности и људима који су спремни да своје способности ставе у службу заједничког циља. Захваљујући преданости, обучености и стручности ветеринарског кадра, са поверењем гледамо у године које долазе, уверени да ће служба наставити да одговорно и професионално извршава своје задатке. Истовремено остајемо посвећени њеном даљем развоју, јачању кадровских, стручних и материјалних капацитета и очувању угледа грађеног деценијама – рекао је на крају разговора пуковник др сци. вет. мед. Бранислав Стојановић.